

УДК 658.657

PROMOTION OF INNOVATIONS – CHALLENGES OF THE RUSSIAN-UKRAINIAN WAR ПРОСУВАННЯ ІННОВАЦІЙ – ВИКЛИКИ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ

Kyrylko N.M. / Кирилко Н. М.

PhD in Economics / к.е.н., ст. викл.

ORCID: 0000-0002-9099-5229

Kyiv National University Technology and Design,

Kyiv, Mala Shyianovska, 2, 01011

Київський національний університет технологій та дизайну,

Київ, Мала Шияновська, 2, 01011

Анотація: В статті розглядається питання просування інновацій у період військових дій сьогодення країни. Проведено аналіз праць зарубіжних та вітчизняних науковців щодо поняття інновацій та інноваційного розвитку. Виокремлено основні проблеми розвитку вітчизняного підприємництва з урахуванням війни. Виявлено методи підтримки існування українського бізнесу. З'ясовано, що інноваційні процеси промислових підприємств з урахуванням викликів російсько-української війни в країні сповільнились. Сформована характеристика антикризового управління вітчизняного підприємництва в умовах війни. Доведено актуальність розробки інноваційних продуктів у військовій та оборонній сферах та їх подальше просування, що дає змогу стверджувати про необхідність посилення державної підтримки і активізації необхідних напрямків інноваційних процесів на промислових підприємствах з урахуванням їх релокації.

Ключові слова: інноваційна діяльність, релокація промислових підприємств, просування інновацій, підприємництво, антикризове управління, маркетингові рішення, глобальний інноваційний індекс, військові дії.

Формулювання завдання дослідження. Мета статті – дослідити і визначити основні елементи розвитку та просування інновацій промислових підприємств з урахуванням викликів російсько-української війни.

Постановка проблеми. Здійснення інноваційної діяльності промисловими підприємствами у сучасних реаліях сьогодення спрямовано на пошук нових компромісних та змістовних рішень. Ефективність та можливість досягнення стійкого розвитку промислових підприємств, залежить від рівня, масштабу і характеру створення інновацій в усіх напрямках діяльності, враховуючи військові дії.

Науково-теоретична та практична важливість питань, пов'язаних із проблематикою просування інновацій промислових підприємств у військовий період, зумовила актуальність, мету та завдання дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання щодо визначення понять інновацій та інноваційного розвитку розглядаються в публікаціях та наукових дискусіях українських та зарубіжних науковців, а саме: Л.Л. Антонюка [1], Н.С. Ілляшенка [3, 4], М. Потрера [6], П. Друкера [2], А. Гриньова [8], А.О. Касич [5], Т.Р. Цалко [16] та ін.

Зокрема, на думку П. Друкера, аналізуючи наявний потенціал на підприємстві з метою його ефективного використання і починаються інновації [2].

Як стверджують науковці М. Є. Рогоза та К. Ю. Вергал [7], що поняття інноваційного розвитку є здатністю підприємства динамічно розвиватись за допомогою сформованої системи власних ресурсів і за рахунок використання наявного або можливого комплексу конкретних заходів в часі, спрямованих на розробку, впровадження (ефективне, результативне), подальшу модифікацію нововведень [7, с. 18].

Ще за часів радянського періоду більшість потужних промислових підприємств, а саме заводів та фабрик різних сфер діяльності мали у своєму арсеналі один виробничих цех, який на випадок непередбачених дій, в тому числі військових, мав певне обладнання та інструменти і всі необхідні матеріали задля переналаштування виробництва, яке буде актуальним в прийнятті швидких конструктивних рішень. Відповідно були підготовлені та навчені спеціалісти для своєчасного передбачення подібних ситуацій. Але в пострадянський період, коли відбувалось нове державотворення нашої країни, більшість промислових підприємств стали збанкрутілими та не змогли втримати свої позиції на ринку. І відповідно такі цехи теж були практично всі втрачені. Це стало серйозною проблемою, тому що не маючи таких потужностей у сьогоденні набагато ускладнюються процеси збереження та відновлення необхідного виробництва під час війни.

Наступним етапом стає складне нестабільне економічне підґрунтя за останні 2019-2023 рр., а саме вплив COVID-19 та військові дії в країні, яке гальмує удосконалення інноваційних процесів промислових підприємств. Непрогнозованість розвитку ситуації в країні уповільнює механізм впровадження та подальшого просування інновацій. Необхідно застосовувати нові пошукові джерела щодо ситуаційних змін.

Варто зазначити, що в умовах російсько-української війни розвиток інновацій є метою ведення підприємницької діяльності з швидким прийняттям стратегічних управлінських та маркетингових рішень. В процесі проведення досліджень щодо розвитку вітчизняного підприємництва у воєнний період було згруповано наступну характеристику антикризового управління (рисунок 1).

Отже, представлена характеристика дає можливість вибору оптимальних методів підтримки розвитку вітчизняного підприємництва з метою прискорення впровадження інновацій в умовах російсько-української війни.

Також питання нестабільності показників глобального інноваційного індексу України теж є актуальним і має вирішальний фактор на створення та впровадження інноваційного продукту. Відбуваються певні зміни глобального інноваційного індексу (ГІІ) України за останні роки, починаючи з 2019 року показник є нестійким і становить – 47 позицію, а починаючи з 2021 року під час впливу глобальної кризи COVID-19 та повномасштабним вторгненням РФ у 2022 році різко знизився на десять позицій до 57. Слід зазначити, що у 2023 р. показник покращився на дві позиції і становив –55 [таблиця 1].

Рисунок 1 - Характеристика антикризового управління вітчизняного підприємництва в умовах війни

Авторська розробка на основі [11-13]

Таблиця 1 – Рейтинг глобального бізнесу для України

Роки	Глобальний інноваційний індекс (ГІІ)	Інноваційні вклади (ІВ)	Інноваційні результати (ІР)
2019	47	82	36
2020	45	71	37
2021	49	76	37
2022	57	75	48
2023	55	78	42

Джерело [9,10]

За статистичними даними, які представлені в таблиці 1 щодо рейтингу глобального бізнесу в Україні зрозумілим є те, що показник інноваційного вкладу починаючи з 2019 року знижується з 82 до 75. І тільки з 2023 року піднявся на три позиції до 78.

У 2023 році відбулося покращення, Україна посіла 55 позицію та посіла 34 позицію серед 39 економік Європи [9,10]. В цей час відбуваються зміни у інноваційних процесах навіть невеликий прорив у військовій сфері, а саме розробка дронів різного напрямку, вдосконалення РЕБ (радіоелектронної боротьби), та інших високотехнологічних засобів ведення війни на новому сучасному рівні.

Також впроваджуються нові види інноваційних продуктів в медичній сфері

– кровоспинні турнікети Dnipro, вирішуються питання щодо легалізації канабісу для допомоги ветеранам війни з посттравматичним стресовим розладом (ПТСР).

В легкій промисловості постійно ведуться розробки тактичного одягу та взуття для військових з урахуванням реалій ведення війни.

Питання, щодо розробки та просування інновацій потребують постійної державної підтримки, яке на сьогодні вирішується досить складно. В умовах сьогодення завдяки волонтерській допомозі, меценатству та благодійним і громадським організаціям інноваційні процеси в країні поступово змінюються на краще. Високотехнологічні розробки волонтерів іноді перевищують державні зразки.

Висновки.

Були розглянуті питання створення та впровадження інновацій на промислових підприємствах в умовах ведення російсько-української війни. Були запропоновані методи підтримки ведення вітчизняного підприємництва у воєнний період.

Виходячи з вищевикладеного на нашу думку державному сектору необхідно враховувати виклики російсько-української війни, а саме:

по-перше, постійно збільшувати державну фінансову підтримку обороноздатності країни;

по-друге, інвестувати та позитивно сприяти на створення і просування інноваційних продуктів;

по-третє, активізувати всі необхідні напрямки інноваційних процесів на промислових підприємствах з урахуванням їх релокації;

по-четверте, посилити маркетингову діяльність у різних сферах підприємництва, а саме зосередитись на військовій, що є досить актуальним, в умовах ведення війни та зосередитись в опорних та тилових регіонах;

по-п'яте, вести постійний пошук міжнародного партнерства та співробітництва у напрямку маркетингових та інноваційних перетворень.

Таким чином у результаті проведених досліджень встановлено що, активізація державного сектору щодо розробки та впровадження інноваційних процесів сприяє покращенню рейтингу глобального бізнесу в Україні, а саме – збільшенню інноваційних вкладів зміцненню показник інноваційних результатів і глобального інноваційного індексу в цілому. Це дасть змогу стверджувати про зміцнення економічної стійкості держави з урахуванням викликів російсько-української війни.

Література:

1. Антонюк Л. Л., Поручник А. М., Савчук В. С. Інновації : теорія, механізм розробки та комерціалізації : монографія / за ред.. Антонюка О.Л. Київ : КНЕУ, 2003. 394 с.

2. Drucker, PF. The discipline of innovation. Harvard Business School Publishing. Product Number 3480. 2000. 294 p.

3. Ілляшенко Н. С. Організаційно-економічні засади інноваційного маркетингу промислових підприємств : монографія. Суми : СумДУ, 2011. 192 с.

4. Ілляшенко С.М., Біловодська О.А. Управління інноваційним розвитком промислових підприємств: монографія. Суми: Університетська книга, 2010. 281 с.

5. Касич А.О., Назарова М.В., Климович Т.А. Інноваційна продукція як основа підвищення конкурентоспроможності підприємств України. *Держава та регіони: науково-виробничий журнал*. 2008. № 2. – С. 66–69.

6. Porter M. E. Ranking National Innovative Capacity: Findings from the National Innovative Capacity Index: the Global Competitiveness Report 2003–2004, X Sala-i-Martin (ed.) / M. E. Porter, S. Stern. – New York: Oxford University Press, 2004. 384 p.

7. Рогоза М.Є. Вергал К.Ю. Стратегічний інноваційний розвиток підприємств: моделі та механізми: монографія. Полтава: РВВ ПУЕТ, 2011. 136 с.

8. Гриньов А. В. Стратегія інноваційного розвитку підприємства : автореф. дис. ... д-ра екон. наук : 08.06.01. Донецьк, 2004. – 37 с.

9. URL: <https://www.wipo.int/edocs/pubdocs/en/wipo-pub-2000-2023/ua.pdf>

10. URL: <https://www.me.gov.ua/Documents/Detail?lang=uk-UA&id=69b9a9bf-5fbc-4035-8c0f-ac26b853c0eb&title=InformatsiiniMaterialiSchodoStanuInnovatsiinoiDiialnosti>

11. НБУ. Звіт про фінансову стабільність. Грудень 2022 року. URL: https://bank.gov.ua/admin_uploads/article/FSR_2022-H2.pdf?v=4&fbclid=Iw.

12. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо врегулювання деяких нестандартних форм зайнятості: Проект Закону від 25.02.2021 № 5161. URL: <https://itd.rada.gov.ua/billInfo/Bills/Card/25760>.

13. Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо спрощення регулювання трудових відносин у сфері малого і середнього підприємництва та зменшення адміністративного навантаження на підприємницьку діяльність: Проект Закону від 13.04.2021 № 5371. URL: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=71653

15. Котлер Ф. Основи маркетингу. Класичне видання. Вид. Науковий світ. Київ, 2023. 622 с.

16. Кирилко Н.М., Цалко Т.Р. Оцінка рівня інноваційного розвитку підприємства-експонента / Н.М. Кирилко, Т.Р. Цалко // Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія: «Економіка і менеджмент» № 39, 2019. – С. 25-33.

Abstract. *The article examines the issue of innovation promotion in the period of the country's current military operations. The analysis of the works of foreign and domestic scientists regarding the concept of innovation and innovative development was carried out. The main problems of the development of domestic entrepreneurship, taking into account the war, are highlighted. It was found that the innovative processes of industrial enterprises have slowed down in the country, taking into account the challenges of the Russian-Ukrainian war. The formed characteristics of anti-crisis management of domestic entrepreneurship in war conditions. The relevance of the development of innovative products in the military and defense spheres and their further promotion has been proven, which makes it possible to assert the need to strengthen state support and activate the necessary directions of innovative processes at industrial enterprises, taking into account their relocation.*

Key words: *innovative activity, relocation of industrial enterprises, promotion of innovations, entrepreneurship, anti-crisis management, marketing decisions, global innovation index, military actions.*

Стаття відправлена 19.02.2024 р.
© Кирилко Н.М.